ŞUARÂ

﴿٢٦﴾ سُورَةُ الشُّعَرَاءِ

Şuarâ, Sûresi mekkîdir. Anak Âhirinde « وَالشُّعَرَآءُ يَتَّبِعُهُمُ الْغَاوُۥنَ ۘ » dan nihayete kadar beş âyet Medinede nâzil olmuştur. Vechi tesmiyesi de bu âyetler olduğu zâhirdir.

Âyetleri: - Kûfî, şamî medenî ta'dadında iki yüz yirmi yedi, diğerlerinde iki yüz yirmi altıdır.

Kelimatı: - Bin iki yüz doksan dokuzdur.

Hurufu: - Dört bin beş yüz kırk ikidir.

Fasılası: - لام ٠ ﴿ملن﴾ م ٠ ل ٠ ن dört âyette Âhiri İsraîl.

Bu sûre, Sûrei Fürkandaki inzarın misalleriyle best-u tafsılini ve onun gibi Resulullaha tesliyeyi tazammun

ediyor şöyle ki:

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

﴿١﴾ طٰسٓمٓ ﴿٢﴾ تِلْكَ اٰيَاتُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ ﴿٣﴾ لَعَلَّكَ بَاخِعٌ نَفْسَكَ اَلَّا يَكُونُوا مُؤْمِنِينَ ﴿٤﴾ اِنْ نَشَاْ نُنَزِّلْ عَلَيْهِمْ مِنَ السَّمَآءِ اٰيَةً فَظَلَّتْ اَعْنَاقُهُمْ لَهَا خَاضِعِينَ ﴿٥﴾ وَمَا يَاْتِيهِمْ مِنْ ذِكْرٍ مِنَ الرَّحْمٰنِ مُحْدَثٍ اِلَّا كَانُوا عَنْهُ مُعْرِضِينَ ﴿٦﴾ فَقَدْ كَذَّبُوا فَسَيَاْتِيهِمْ اَنْبٰٓؤُا مَاكَانُوا بِهٖ يَسْتَهْزِؤُنَ﴿﴾

sh:»3618

﴿٧﴾ اَوَلَمْ يَرَوْا اِلَى الْاَرْضِ كَمْ اَنْبَتْنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجٍ كَرِيمٍ ﴿٨﴾ اِنَّ فِى ذٰلِكَ لَاٰيَةً وَمَا كَانَ اَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٩﴾ وَاِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ﴿﴾

Meali Şerifi

طسم 1 Bunlar sana o mübin kitabın âyetleri 2 Sen âdetâ kendine kıyacaksın mü'min olmıyacaklar diye 3 Dilersek üzerlerine Semadan bir âyet indiriveririz de ona boyunları eğile kalır 4 Bununla beraber Rahmandan kendilerine yeni bir zikir gelmiyor ki ondan yüz çevirmiş olmasınlar 5 Evet tekzib etmekteler, fakat onlara o istihza ettikleri şeyin müdhiş haberleri gelecek 6 Arza bir bakmadılar da mı? biz onda her hoş çiftten ne kadar bitirmişiz. 7 Şübhesiz ki bunda mutlak bir âyet var, hemde ekserîsi mü'min olmadı 8 Ve şübhesiz ki rabbın o öyle azîz, öyle rahîm 9

1. ﴿طٰسٓمٓ﴾ ط س م - Bu Sûrenin ismi, ma'nâsını Allah bilir. « طا » ذى الطول den « طا » dan diye Muhammed İbni Kâbdan bir rivayet de vardır. « ميم » رحمن den « سين » قدوس şiddet harflerinin en şedidi, kalkale harflerinin en serti, isti'lâ harflerinin en kalını olduğu cihetle ilk seste bu Sûrenin şiddetli bir inzar ifade ettiğini de ihsas eder. «Ta» nın Ture, «Sîn» in Musâya, «mim» in Muhammede bir iyması da zihne çarpar.

2. ﴿تِلْكَ﴾ Bunlar - bu Sürede böyle basît heca harflerinden müellef olarak okunacak âyetler işte ﴿اٰيَاتُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ﴾ o mübîn kitabın âyetleridir-

sh:»3619

MUBİN, «bâne» ma'nâsına «ebâne» den «beyyin» gayet açık, parlak demek olduğundan kitabı mübîn i'cazı zâhir olan parlak kitab demek olur ki murad Kur'andır, hakkı beyan eden demek dahi olabilirse de makama enseb olan evvelkidir.

4. ﴿مِنَ السَّمَآءِ اٰيَةً﴾ Semadan bir âyet - iymana ilca edecek cebrî bir âyet, tepeden inme ka'î bir beliyye. Halbuki Peygamber ve kitab göndermekten muradı ilâhi cebr ile değil, rıza ile kemale erdirmektir.

﴿اَعْنَاقُهُمْ﴾ Boyunları - huzu' boyun eğmek ma'nâsını anlattığından buradaki a'nak, cemaat ma'nâsına unukun cem'i olmak da tecviz edilmiştir. Ya'ni bütün cemaatleriyle ona boyun eğerler 5.

﴿ذِكْرٍ مِنَ الرَّحْمٰنِ﴾ Rahmandan zikir - va'z-u ihtar yâhud Kur'an 7.

﴿كَمْ اَنْبَتْنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجٍ كَرِيمٍ﴾ -

KERÎM, her şeyin iyisi, a'lâsı, faidelisi.

ZEVC, burada sınıf cins, nev'i.

İNBAT, zâhiren nebatâta münhasır gibi görünürse de hayvanâta ve insana dahi şamildir. Zira hepsinde kuvvei namiye vardır. Maamafih yalnız nebatâtı mülâhaza kâfidir. Ya'ni o Arzda sınıf sınıf her türlüsünden ne kadar güzel ve faideli nebatât bitirmişiz ve bitirmekteyiz ? Baksalar a. Filvaki' Yer yüzündeki o çeşit çeşit nebatatı güzel bir tasnıf ile gözden geçirmeli de bir bakmalı, o ne kadar hoş. ne kadar mütevvi', ne kadar faideli çiftler? Aynı muhît içinde o türlü elvan, türlü eşkâl, türlü ezhar ve esmar türlü havass ile o kadar muhtelif sınıflar, cinsler, nevi'ler, çeşitler, o güzel çiftler nasıl tertib ve tanzim olunup çıkıyor? Hem ölüp kurulduktan sonra yeniden yeniye kaç kerreler bitirilip bitirilip duruyor. Hiç bu

mükemmel san'at bir kör tabiatın kendi kendine tekâmülü olur mu? 8. ﴿اِنَّ فِى ذٰلِكَ﴾ Şübhesiz ki bunda - bu inbatta yâhud biten her zevci kerimde ﴿لَاٰيَةً﴾ mutlak bir âyet var - Allahın birliğine, rahmetinin genişliğine, kudretinin büyüklüğüne, Âhiretin varlığına delâlet eden, iymanı ıktıza

eyliyen bir delil var. ﴿وَمَا كَانَ اَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ﴾ Bununla beraber ekserîsi mü'min olmadı - hattâ nebatât ve hayvanât müteleasyile meşgul olan ve tasniflerini yapanların bile bir çoğu Allaha iyman edecek yerde küfre gittiler 9. ﴿وَاِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ﴾ ve şübhe yok ki rabbın o öyle azîz öyle rahîmdir - azîz dilediğini yapar. Binaenaleyh dilediği anda kâfirlerden intikamını alır, te'hır ediyorsa rahîm olduğu için ediyordur. Şübhesiz iyman edenleri rahmetiyle bekâm edecektir. Şimdi bunu bervechi âti yedi kıssaile tenvir buyuracaktır.

﴿١٠﴾ وَاِذْ نَادٰى رَبُّكَ مُوسٰٓى اَنِ ائْتِ الْقَوْمَ الظّٰلِمِينَ ۙ
﴿١١﴾ قَوْمَ فِرْعَوْنَ ۚ اَلَا يَتَّقُونَ ﴿١٢﴾ قَالَ رَبِّ اِنِّٓى اَخَافُ اَنْ
يُكَذِّبُونِ ﴿١٣﴾ وَيَضِيقُ صَدْرِى وَلَا يَنْطَلِقُ لِسَانِى فَاَرْسِلْ اِلٰى
هٰرُونَ ﴿١٤﴾ وَلَهُمْ عَلَىَّ ذَنْبٌ فَاَخَافُ اَنْ يَقْتُلُونِ ﴿١٥﴾
قَالَ كَلَّا ۖ فَاذْهَبَا بِاٰيَاتِنَآ اِنَّا مَعَكُمْ مُسْتَمِعُونَ ﴿١٦﴾ فَاْتِيَا
فِرْعَوْنَ فَقُولَآ اِنَّا رَسُولُ رَبِّ الْعَالَمِينَ ۙ ﴿١٧﴾ اَنْ اَرْسِلْ مَعَنَا
بَنِٓى اِسْرَآئِيلَ ﴿﴾

﴿١٨﴾ قَالَ اَلَمْ نُرَبِّكَ فِينَا وَلِيدًا وَلَبِثْتَ فِينَا مِنْ عُمُرِكَ
سِنِينَ ﴿١٩﴾ وَفَعَلْتَ فَعْلَتَكَ الَّتِى فَعَلْتَ وَاَنْتَ مِنَ الْكَافِرِينَ
﴿٢٠﴾ قَالَ فَعَلْتُهَآ اِذًا وَاَنَا مِنَ الضَّآلِّينَ ﴿٢١﴾ فَفَرَرْتُ مِنْكُمْ
لَمَّا خِفْتُكُمْ فَوَهَبَ لِى رَبِّى حُكْمًا وَجَعَلَنِى مِنَ الْمُرْسَلِينَ
﴿٢٢﴾ وَتِلْكَ نِعْمَةٌ تَمُنُّهَا عَلَىَّ اَنْ عَبَّدْتَ بَنِىٓ اِسْرَآئِيلَ
﴿٢٣﴾ قَالَ فِرْعَوْنُ وَمَا رَبُّ الْعَالَمِينَ ﴿٢٤﴾ قَالَ رَبُّ
السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا اِنْ كُنْتُمْ مُوقِنِينَ ﴿٢٥﴾ قَالَ
لِمَنْ حَوْلَهُ اَلَا تَسْتَمِعُونَ ﴿٢٦﴾ قَالَ رَبُّكُمْ وَرَبُّ اٰبَآئِكُمُ
الْاَوَّلِينَ ﴿٢٧﴾ قَالَ اِنَّ رَسُولَكُمُ الَّذِى اُرْسِلَ اِلَيْكُمْ لَمَجْنُونٌ
﴿٢٨﴾ قَالَ رَبُّ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ وَمَا بَيْنَهُمَا اِنْ كُنْتُمْ
تَعْقِلُونَ ﴿٢٩﴾ قَالَ لَئِنِ اتَّخَذْتَ اِلٰهًا غَيْرِى لَاَجْعَلَنَّكَ مِنَ
الْمَسْجُونِينَ ﴿٣٠﴾ قَالَ اَوَلَوْ جِئْتُكَ بِشَىْءٍ مُبِينٍ ﴿٣١﴾ قَالَ
فَاْتِ بِهِٓ اِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٣٢﴾ فَاَلْقٰى عَصَاهُ فَاِذَا هِىَ
ثُعْبَانٌ مُبِينٌ ﴿﴾

sh:»3622

﴿٣٣﴾ وَنَزَعَ يَدَهُۥ فَإِذَا هِىَ بَيْضَآءُ لِلنَّٰظِرِينَ ﴿﴾

Meali Şerifi

Bir vakıt da rabbın, Musaya nidâ buyurdu: git o zalim kavme dedi 10 Fir'avn kavmine, daha sakınmıyacaklar mı? 11 Yarab! dedi: doğrusu ben korkarım ki beni tekzib ederler 12 ve Göğsüm daralır, dilim açılmaz, onun için Harûna da risalet ver 13 Hem onlara üzerinde bir günah var, ondan dolayı korkarım ki hemen beni öldürürler 14 Hayır, buyurdu: haydi ikiniz bir, âyetlerimizle gidin, her halde biz sizinle beraberiz, dinliyoruzdur 15 Haydin Fir'avne varın da deyin : inan biz, rabbülaleminin resulüyüz 16 Beni İsraili bizimle beraber salıver 17 Â, dedi: seni çocukken bizde büyütmedik mi? hem bizde ömründen senelerce kaldın 18 Hem de o yaptığın fi'li yaptın, o halde sen o nankör kâfirlerdensin 19 O vakıt, dedi: o fi'li yaptım şaşkınlardandım 20 Onun üzerine vaktâki sizden korktum, içinizden kaçtım, derken rabbım bana huküm ihsan buyurdu ve beni mürselinden kıldı 21 O başıma kakdığın bir ni'met de Beni İsraili kul, köle edinmiş olmandır. 22 Fir'avn, rabbülâlemin de nedir? dedi 23 Göklerin ve Yerin ve bütün aralarındakilerin rabbı,

eğer ehli yakîn iseniz dedi 24 Etrafındakilere dinlemezmisiniz? dedi 25 Rabbınızın ve evvelki atalarınızın rabbı dedi 26 Her halde size gönderilmiş olan resulünüz mutlak mecnun dedi 27 Meşrık ve Mağrıbın ve bütün aralarındakilerin rabbı, eğer siz âkıl iseniz dedi 28 Yemin ederim ki dedi: eğer benden başka bir ilâh tutarsan seni mutlak ve muhakkak zindandakilerden ederim 29 Ya, dedi: sana ap açık isbat edecek bir şey getirdimse demi? 30 Haydi, dedi: getir onu bakayım sadıklardan isen 31 Bunun üzerine Asasını bırakıverdi, ap açık bir ejderha kesiliverdi 32 Bir de elini çekti çıkardı, o da bakanlara bem beyaz oluverdi 33

sh:»3623

14. ﴿وَلَهُمْ عَلَيَّ ذَنْبٌ﴾ onlara üzerimde bir günah var - Şûrei Kasasta geleceği üzere kazara kıptıyi öldürmüştü. Zenb ta'biri onların zu'muna nazarandır. ﴿فَأَخَافُ أَنْ يَقْتُلُونِ﴾ onun için hemen beni öldürüvermelerinden korkarım - risaleti eda etmeden evvel katlolunmaktan korkuyor. 23. ﴿قَالَ فِرْعَوْنُ وَمَا رَبُّ الْعَالَمِينَ﴾ - rabbül'âlemînin Resülüyüz denildiği için Firavn: hem o rabbül'âlemin nedir? Diyor « ما » ile süal mahiyyetten süaldir. Mahiyyet kelimesi « ما » ya nisbettendir, ya'ni « ما » süaline verilecek cevabdır. Demek ki Firavn bu süal ile

rabbül'âlemînin mahiyyetini sormuş oluyor. Bir şey'in mahiyeti ise emsalile beraber müşterek oldukları hakıkati külliyyedir. Fülânın mahiyyeti nedir ? Denildiği zaman ona şeriklerile beraber ne denilir? Nev'ı veya cinsi nedir? Denilmiş olur. Halbuki Allah tealânın şeriki, misli, nazıri muhal olduğundan ona mahiyyet tasavvur olunamaz. Onun için Hazreti Musâ, cevabda üslûbi hakîm denilen tarzı iltizam edip yalnız rabbül'âlemîn ismini mefhumile tasavvur ettirmek üzere âlemîni tefsir ederek 24.

﴿قَالَ رَبُّ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا ۚ اِنْ كُنْتُمْ مُوقِنِينَ﴾

Semavat ve Arzın ve bütün aralarındakilerin rabbı, eğer iykana ehl iseniz dedi ya'ni iykana ehil değil iseniz anlamazsınız. Fakat eşyayı tahkık etmiş, sebebsiz bir hâdise olamıyacağına bir yakîn edinmiş iseniz bilirsiniz ki bu üstünüzdeki Semavat ve altınızdaki Arz ile aralarındaki bütün bu mahsûsat, hudûsleri teaddüdleri, teşekkülleri, tefayyürleri ve bütün nızamı tehavvülleri ile bir rabbın tahti huküm ve terbiyesinde bulunduğuna ve bütün mümkinatın fevkında olan o vacibül'vücûdun şeriki olamıyacaığından nefsi mahiyyetile ta'rif olunamayıp ancak asâri zâhiresiyle bilinebileceğinden yakîn hasıl ederdiniz. Bu cevaba karşı Fir'avn 25. ﴿قَالَ لِمَنْ حَوْلَهٗٓ اَلَا تَسْتَمِعُونَ﴾ etrafındakilere

dinlemezmisiniz dedi - bakın bakın ben ne soruyorum o nasıl cevab veriyor demek istiyor ve ihtimal ki tabiatin rabba ihtiyacını kabul etmiyordu. Onun için Musâ 26.

﴿قَالَ رَبُّكُمْ وَرَبُّ اٰبَآئِكُمُ الْاَوَّلِينَ﴾ rabbınız ve evvelki atalarınızın rabbı dedi - tabiat üzerinde mutasarrıf olan bununla beraber hükûmete ihtiyaçları ma'lûm bulunan zevil'ukulün bariz olan delâletini ileri sürdü ki âlemîn mefhumunun rüknü bulunuyordu. Bunu sizin ve atalarınızın diye hıtab ve izafetle ifade etmesi de daha ziyade müessir ve vazıh olmak içindir. Çünkü sizin rabbınız demekle kendi ihtiyaçlarını göstermiş oluyor. Ve evvelki atalarınız demekle de beşerriyyetin faniliğini anlatarak gururlarını kırmış bulunuyor. Bununla beraber zevil'ukul hayyizinde göstermekle kendilerine bir şeref de izafe eyliyordu. Buna mukabil Fir'avn yine etrafındakilere hıtaben 27.

﴿قَالَ اِنَّ رَسُولَكُمُ الَّذِى اُرْسِلَ اِلَيْكُمْ لَمَجْنُونٌ﴾ her halde size gönderilmiş olan Resulünüz mutlak mecnun dedi - bu suretle Resulünüz demesi belli ki bir istihza oluyordu. İşte Fir'avnlık taslıyanların hepsi de ilâhilere böyle mecnun derler, alay ederler. Bidayeten yumuşaklıkla hakîmâne idârei kelâm eden Musâ bu ınad ve tecavüze karşı yine evvelki kelâmını tefsir ederek mislile mukabele etti 28.

﴿قَالَ رَبُّ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ وَمَا بَيْنَهُمَا اِنْ كُنْتُمْ تَعْقِلُونَ﴾

o Maşrık ve Mağbirin ve bütün aralarındakilerin rabbı eğer siz âkıl iseniz dedi - ya'ni her gün gürüldüğü üzere güneşi doğurup batıran, o Maşrık ve Magribi ta'yin eden ve değiştiren ve bu suretle ecramı hareket ettirerek bütün kâinatı idare eden. hepsinin üzerinde huküm süren, hepsinin sahib ve maliki o, eğer siz âkıl olsanız bunu anlardınız, o Maşrık ve Mağribin rabbı bizi parlatıp sizi dulundurmağa (batırmağa) kadir ve

sh:»3625

şerîkten münezzeh olduğunu anlardınız da o nedir diye sormazdınız. Bu def'a da Fir'avn münakaşadan tehdîde geçerek 29.

﴿قَالَ لَئِنِ اتَّخَذْتَ اِلٰهًا غَيْرِى لَاَجْعَلَنَّكَ مِنَ الْمَسْجُونِينَ﴾

kasem ederim ki dedi: eğer benden başka bir ilâh ittihaz edersen seni mutlak ve muhakkak o zindandakilerden ederim - zindana atarım yerinde bu ta'biri kullanması o zindandakilerin halindeki fecaati bilhassa hatırlatmak içindir.

﴿٣٤﴾ قَالَ لِلْمَلَاِ حَوْلَهٗٓ اِنَّ هٰذَا لَسَاحِرٌ عَلِيمٌ ﴿٣٥﴾ يُرِيدُ

ففص

اَنْ يُخْرِجَكُمْ مِنْ اَرْضِكُمْ بِسِحْرِهٖ فَمَاذَا تَاْمُرُونَ ﴿٣٦﴾ قَالُوٓا
اَرْجِهْ وَاَخَاهُ وَابْعَثْ فِى الْمَدَآئِنِ حَاشِرِينَ ﴿٣٧﴾ يَاْتُوكَ بِكُلِّ
سَحَّارٍ عَلِيمٍ ﴿٣٨﴾ فَجُمِعَ السَّحَرَةُ لِمِيقَاتِ يَوْمٍ مَعْلُومٍ ﴿٣٩﴾
وَقِيلَ لِلنَّاسِ هَلْ اَنْتُمْ مُجْتَمِعُونَ ﴿٤٠﴾ لَعَلَّنَا نَتَّبِعُ السَّحَرَةَ
اِنْ كَانُوا هُمُ الْغَالِبِينَ ﴿٤١﴾ فَلَمَّا جَآءَ السَّحَرَةُ قَالُوا
لِفِرْعَوْنَ اَئِنَّ لَنَا لَاَجْرًا اِنْ كُنَّا نَحْنُ الْغَالِبِينَ ﴿٤٢﴾ قَالَ
نَعَمْ وَاِنَّكُمْ اِذًا لَمِنَ الْمُقَرَّبِينَ ﴿٤٣﴾ قَالَ لَهُمْ مُوسٰٓى اَلْقُوا
مَآ اَنْتُمْ مُلْقُونَ ﴿٤٤﴾ فَاَلْقَوْا حِبَالَهُمْ وَعِصِيَّهُمْ وَقَالُوا بِعِزَّةِ
فِرْعَوْنَ اِنَّا لَنَحْنُ الْغَالِبُونَ ﴿٤٥﴾ فَاَلْقٰى مُوسٰى عَصَاهُ فَاِذَا
هِىَ تَلْقَفُ مَايَاْفِكُونَ ﴿٤٦﴾ فَاُلْقِىَ السَّحَرَةُ سَاجِدِينَ ﴿

sh:»3626

﴿٤٧﴾ قَالُوٓا اٰمَنَّا بِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٤٨﴾ رَبِّ مُوسٰى وَهٰرُونَ
﴿٤٩﴾ قَالَ اٰمَنْتُمْ لَهُ قَبْلَ اَنْ اٰذَنَ لَكُمْ اِنَّهُ لَكَبِيرُكُمُ الَّذِى
عَلَّمَكُمُ السِّحْرَ فَلَسَوْفَ تَعْلَمُونَ لَاُقَطِّعَنَّ اَيْدِيَكُمْ وَاَرْجُلَكُمْ مِنْ

خِلَافٍ وَلَأُصَلِّبَنَّكُمْ اَجْمَعِينَ ﴿٥٠﴾ قَالُوا لَا ضَيْرَ ۖ اِنَّآ اِلٰى
رَبِّنَا مُنْقَلِبُونَ ۚ ﴿٥١﴾ اِنَّا نَطْمَعُ اَنْ يَغْفِرَ لَنَا رَبُّنَا خَطَايَانَآ
اَنْ كُنَّآ اَوَّلَ الْمُؤْمِنِينَ ۘ ﴿٥٢﴾ وَاَوْحَيْنَآ اِلٰى مُوسٰٓى اَنْ اَسْرِ
بِعِبَادِى اِنَّكُمْ مُتَّبَعُونَ ﴿٥٣﴾ فَاَرْسَلَ فِرْعَوْنُ فِى الْمَدَآئِنِ
حَاشِرِينَ ۚ ﴿٥٤﴾ اِنَّ هٰٓؤُلَآءِ لَشِرْذِمَةٌ قَلِيلُونَ ۙ ﴿٥٥﴾ وَاِنَّهُمْ لَنَا
لَغَآئِظُونَ ۙ ﴿٥٦﴾ وَاِنَّا لَجَمِيعٌ حَاذِرُونَ ۘ ﴿٥٧﴾ فَاَخْرَجْنَاهُمْ مِنْ
جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ ۙ ﴿٥٨﴾ وَكُنُوزٍ وَمَقَامٍ كَرِيمٍ ۙ ﴿٥٩﴾ كَذٰلِكَ ۘ
وَاَوْرَثْنَاهَا بَنِى اِسْرَآئِيلَ ۚ ﴿٦٠﴾ فَاَتْبَعُوهُمْ مُشْرِقِينَ ﴿٦١﴾
فَلَمَّا تَرَآءَ الْجَمْعَانِ قَالَ اَصْحَابُ مُوسٰٓى اِنَّا لَمُدْرَكُونَ ۚ ﴿٦٢﴾
قَالَ كَلَّآ ۚ اِنَّ مَعِىَ رَبِّى سَيَهْدِينِ ﴿٦٣﴾ فَاَوْحَيْنَآ اِلٰى مُوسٰٓى اَنِ
اضْرِبْ بِعَصَاكَ الْبَحْرَ ۖ فَانْفَلَقَ فَكَانَ كُلُّ فِرْقٍ كَالطَّوْدِ
الْعَظِيمِ ۚ ﴿﴾

sh:»3627

﴿٦٤﴾ وَاَزْلَفْنَا ثَمَّ الْاٰخَرِينَ ۚ ﴿٦٥﴾ وَاَنْجَيْنَا مُوسٰى وَمَنْ مَعَهُ

اَجْمَعِينَ ﴿٦٦﴾ ثُمَّ اَغْرَقْنَا الْاٰخَرِينَ ﴿٦٧﴾ اِنَّ فِى ذٰلِكَ لَاٰيَةً
وَمَاكَانَ اَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٦٨﴾ وَاِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ
الرَّحِيمُ ﴿﴾

Meali Şerifi

Etrafındaki cem'ıyyete bu, dedi: her halde bilgiç bir sihirbaz 34 Sihrile sizi yerinizden çıkarmak istiyor,

binaenaleyh ne emredersiniz? 35 Bunu ve kardeşini dediler; eğle, şehirlere de derleyiciler yolla 36 Bütün

bilgiç sihirbazları getirsinler 37 Bu suretle ma'lûm bir gün miykat ta'yin olunarak sihirbazlar cemolundu 38

Ve halka siz toplu musunuz denildi 39 Sanırız bizler sihirbazlara tabi' olacağız şayed onlar olursa galibler

40 Derken vaktâ ki sihirbazlar geldiler Firavne elbette: biz galip gelirsek bize mutlak ecir var ya ? dediler 41

Evet, dedi: hem siz o vakıt muhakkak mukarrebîndensiniz 42 Mûsâ onlara atın dedi: siz ne atacaksanız 43

Hemen iplerini ve sopalarını ortaya attılar ve Firavnin ızzeti hakkı için elbette biz galibiz, şüphesiz, dediler

44 Mûsâ da Asasını koyuverdi, bir de baktılar ki o, her ne dolap çeviriyorlarsa yutuyor 45 Derhal sihirbazlar

secdeye kapandılar 46 "iyman ettik rabbül'âlemîne 47 Musâ ve Hârunun rabbına" dediler 48 Ona, dedi:

ben size izin vermeden iyman ettiniz, anlaşıldı ki o size sihri ta'lim eden büyüğünüzmüş, o halde mutlak

yakında bileceksiniz, çaresiz ellerinizi ve ayaklarınızı çaprazına kestireceğim, hem muhakkak hepinizi çarmıha gerdireceğim" 49 Dediler: zararı yok, her halde biz rabbımıza döneceğiz 50 Her halde biz mü'minlerin evveli olduğumuzdan dolayı rabbımızın bize mağfiret buyuracağını ümid ederiz. 51 Hem Musâya şu vahyi yerdik: kullarımı

sh:»3628

gece yürüt çünkü ta'kıb edileceksiniz 52 Firavn de şehirlere asker toplayıcılar gönderdi 53 Şunlar şübhe yok ki bir şirzimei kaliledirler 54 Fakat hakkımızda çok gayz besliyorlar 55 Biz ise uyanık ihtiyatlı bir cem'ıyyet bulunuyoruz. diyordu 56 Bu suretle bunları bostanlardan, pınarlardan 57 Hazinelerden, ve dilrubâ makamlardan çıkardık 58 Ve onları Beni İsraile miras kıldık 59 Derken arkalarına düştüler Güneş doğmuştu 60 Vaktâ ki iki cem'ıyyet biribirine göründü Musânın eshabı yakalandık dediler 6l Hayır asla, dedi: rabbım muhakkak benimledir, bana yolunu gösterecektir 62 Bunun üzerine Musâya "vur Asan ile denize " diye vahyeyledik, vurunca bir infilak etti her bölük koca bir dağ gibi oluverdi 63 Ötekileri de buraya yanaştırmıştık 64 Musâyı ve maıyyetindekileri tamamen necata çıkardık 65 Sonra da ötekileri gark ettik 66 Şübhesiz bunda mutlak bir âyet var, öyle iken ekserîsi mü'min olmadı 67 Ve şübhesiz ki rabbın o öyle azîz

öyle rahîm 68

﴿٦٩﴾ وَاتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَاَ اِبْرٰهِيمَۘ ﴿٧٠﴾ اِذْ قَالَ لِاَبِيهِ وَقَوْمِهٖ مَا
تَعْبُدُونَ ﴿٧١﴾ قَالُوا نَعْبُدُ اَصْنَامًا فَنَظَلُّ لَهَا عَاكِفِينَ ﴿٧٢﴾
قَالَ هَلْ يَسْمَعُونَكُمْ اِذْ تَدْعُونَۙ ﴿٧٣﴾ اَوْ يَنْفَعُونَكُمْ اَوْ يَضُرُّونَ
﴿٧٤﴾ قَالُوا بَلْ وَجَدْنَآ اٰبَآءَنَا كَذٰلِكَ يَفْعَلُونَ ﴿٧٥﴾ قَالَ
اَفَرَاَيْتُمْ مَا كُنْتُمْ تَعْبُدُونَۙ ﴿٧٦﴾ اَنْتُمْ وَاٰبَآؤُكُمُ الْاَقْدَمُونَ
﴿٧٧﴾ فَاِنَّهُمْ عَدُوٌّ لِّٓى اِلَّا رَبَّ الْعَالَمِينَۙ﴿﴾

sh:»3629

﴿٧٨﴾ اَلَّذِى خَلَقَنِى فَهُوَ يَهْدِينِۙ ﴿٧٩﴾ وَالَّذِى هُوَ يُطْعِمُنِى
وَيَسْقِينِۙ ﴿٨٠﴾ وَاِذَا مَرِضْتُ فَهُوَ يَشْفِينِۙ ﴿٨١﴾ وَالَّذِى
يُمِيتُنِى ثُمَّ يُحْيِينِۙ ﴿٨٢﴾ وَالَّذِٓى اَطْمَعُ اَنْ يَغْفِرَ لِى خَطِيٓـَٔتِى
يَوْمَ الدِّينِ ﴿٨٣﴾ رَبِّ هَبْ لِى حُكْمًا وَاَلْحِقْنِى بِالصَّالِحِينَۙ
﴿٨٤﴾ وَاجْعَلْ لِى لِسَانَ صِدْقٍ فِى الْاٰخِرِينَۙ ﴿٨٥﴾ وَاجْعَلْنِى

مِنْ وَرَثَةِ جَنَّةِ النَّعِيمِ ﴿٨٦﴾ وَاغْفِرْ لِاَبِیٓ اِنَّهُ كَانَ مِنَ
الضَّآلِّينَ ﴿٨٧﴾ وَلَاتُخْزِنِى يَوْمَ يُبْعَثُونَ ﴿٨٨﴾ يَوْمَ لَايَنْفَعُ
مَالٌ وَلَا بَنُونَ ﴿٨٩﴾ اِلَّا مَنْ اَتَى اللّٰهَ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ ﴿٩٠﴾
وَاُزْلِفَتِ الْجَنَّةُ لِلْمُتَّقِينَ ﴿٩١﴾ وَبُرِّزَتِ الْجَحِيمُ لِلْغَاوِينَ
﴿٩٢﴾ وَقِيلَ لَهُمْ اَيْنَ مَاكُنْتُمْ تَعْبُدُونَ ﴿٩٣﴾ مِنْ دُونِ اللّٰهِ
هَلْ يَنْصُرُونَكُمْ اَوْ يَنْتَصِرُونَ ﴿٩٤﴾ فَكُبْكِبُوا فِيهَا هُمْ
وَالْغَاوُنَ ﴿٩٥﴾ وَجُنُودُ اِبْلِيسَ اَجْمَعُونَ ﴿٩٦﴾ قَالُوا وَهُمْ
فِيهَا يَخْتَصِمُونَ ﴿٩٧﴾ تَاللّٰهِ اِنْ كُنَّا لَفِى ضَلَالٍ مُبِينٍ
﴿٩٨﴾ اِذْ نُسَوِّيكُمْ بِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٩٩﴾ وَمَآ اَضَلَّنَآ اِلَّا
الْمُجْرِمُونَ ﴿١٠٠﴾ فَمَا لَنَا مِنْ شَافِعِينَ ﴿١٠١﴾ وَلَا صَدِيقٍ
حَمِيمٍ ﴿١٠٢﴾ فَلَوْ اَنَّ لَنَا كَرَّةً فَنَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ﴿﴾

sh:»3630

﴿١٠٣﴾ اِنَّ فِى ذٰلِكَ لَاٰيَةً وَمَا كَانَ اَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٠٤﴾
وَاِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ﴿﴾

Meali Şerifi

Onlara İbrahimin kıssasını da oku 69 O bir vakıt babasına ve kavmine: siz neye taparsınız? dedi 70 Bir takım putlara taparız da dediler: onlar sayesinde toplanırız 71 Onlar, dedi: dua ettiğiniz vakıt işidirler mi ? 72 Veya size bir menfeat verir yâhud bir zarar ederler mi 73 Yok dediler: atalarımızı bulduk, böyle yapıyorlardı 74 Şimdi, dedi: gördünüz a o sizin ve eski atalarınızın taptıklarınızı 75 Hep onlar benim düşmanım ancak o rabbül'âlemîn başka 76. 77 O ki beni yarattı sonra da bana o hidayet eder 78 Ve o ki bana o, yedirir, o içirir, 79 Hastalandığım vakıt da bana o şifa verir 80 Ve o ki beni öldürür, sonra beni yine diriltir 81 Ve o ki ceza günü ben onun günahımı afivbuyurmasını niyaz ederim 82 Yarab, bana bir huküm ıhsan et ve beni sâlihine ilhak buyur 83 Ve bana sonrakiler içinde bir "lisanı sıdık" tahsıys eyle 84 Ve beni naıym cennetinin varislerinden eyle 85 Babama da mağfiret buyur, çünkü o yanlış gidenlerden idi 86 Ve utandırma beni ba's olunacakları gün 87 O gün ki ne mal faide verir ne oğulları 88 Ancak Allaha selim bir kalb ile varan başka 89 Hem müttekiler için cennet yaklaştırılmış 90 Azgınlar için de Cehennem hortlatılmıştır 91 Ve bunlara hani rede o Allahın gayrıdan taptıklarınız ? Nasıl size yardım ediyorlar veya kendilerini kurtarıyorlar mı ? denilmekte 92. 93 Ve arkasından hep onlar o Cehennemin içine

fırlatılmaktadır 94 Ve bütün o İblis orduları onun içinde birbirleriyle çekişirlerken şöyle demektedirler 95. 96 Tallahi biz doğrusu açık bir dalâl içinde imişiz 97 Çünkü sizi rabbül'âlemîn seviyyesinde tutuyorduk 98 Ve bizi hep o mücrimler

şaşırtmıştı 99 Bak şimdi bizim için ne şefaatciler var 100 Ne de yakın bir sadîk 101 Bari bizim için geriye bir dönmek olsa idi de mü'minlerden olsa idik 102 Şübhesiz bunda mutlak bir âyet var, öyle iken ekserîsi mü'min olmadı 103 Ve şüphesiz ki rabbın o öyle azîz öyle rahîm 104

84. ﴿وَاجْعَلْ لِى لِسَانَ صِدْقٍ فِى الْاٰخِرِينَ﴾ LİSANI SIDK - Dünyada Kıyamete kadar eseri bakı kalacak güzel bir nam, ya'ni bir husni sıyt, dosdoğru bir zikri cemîl, şaşmaz bir yadı hasen, onun için her ümmet, Hazreti İbrahimi seve gelmiştir. Yahud zürriyyetim içinde benim asıl dinimi yenileyecek, benim gibi sıdk ile tevhide da'vet edecek bir sâdık dil ki Muhammed sallallahü aleyhi vesellemdir. 103. ﴿اِنَّ فِى ذٰلِكَ﴾ Şübhesiz bunda - şu okunan İbrahim kıssasında ﴿لَاٰيَةً﴾ mutlak bir âyet var - ya'ni ıbret ve öğüd alınacak, ders edinilecek büyük bir huccet ve

bürhan var.

﴿١٠٥﴾ كَذَّبَتْ قَوْمُ نوحِ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٠٦﴾ اِذْ قَالَ لَهُمْ
اَخُوهُمْ نُوحٌ اَلَا تَتَّقُونَ ﴿١٠٧﴾ اِنّى لَكُمْ رَسُولٌ اَمِينٌ
﴿١٠٨﴾ فَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاَطِيعُونِ ﴿١٠٩﴾ وَمَآ اَسْـَٔلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ
اَجْرٍ اِنْ اَجْرِىَ اِلَّا عَلٰى رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١١٠﴾ فَاتَّقُوا اللّٰهَ
وَاَطِيعُونِ ﴿١١١﴾ قَالُوٓا اَنُؤْمِنُ لَكَ وَاتَّبَعَكَ الْاَرْذَلُونَ﴿﴾

sh:»3632

﴿١١٢﴾ قَالَ وَمَا عِلْمِى بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١١٣﴾ اِنْ
حِسَابُهُمْ اِلَّا عَلٰى رَبّى لَوْ تَشْعُرُونَ ﴿١١٤﴾ وَمَآ اَنَا بِطَارِدِ
الْمُؤْمِنِينَ ﴿١١٥﴾ اِنْ اَنَا اِلَّا نَذِيرٌ مُبِينٌ ﴿١١٦﴾ قَالُوا لَئِنْ
لَمْ تَنْتَهِ يَا نُوحُ لَتَكُونَنَّ مِنَ الْمَرْجُومِينَ ﴿١١٧﴾ قَالَ رَبِّ
اِنَّ قَوْمِى كَذَّبُونِ ﴿١١٨﴾ فَافْتَحْ بَيْنِى وَبَيْنَهُمْ فَتْحًا وَنَجِّنِى
وَمَنْ مَعِىَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١١٩﴾ فَاَنْجَيْنَاهُ وَمَنْ مَعَهُ فِى الْفُلْكِ

الْمَشْحُونِ ﴿١٢٠﴾ ثُمَّ اَغْرَقْنَا بَعْدُ الْبَاقِينَ ﴿١٢١﴾ اِنَّ فِى
ذٰلِكَ لَاٰيَةً وَمَاكَانَ اَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٢٢﴾ وَاِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ
الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿﴾

Meali Şerifi

Nuh kavmı gönderilen Resulleri tekzib etti 105 O vakıt ki kardeşleri Nuh onlara şöyle demişti: siz Allahdan korkmaz mısınız ? 106 Haberiniz olsun ben size gönderilmiş bir Resulüm, bir eminim 107 Gelin Allahdan korkun, bana itaat edin 108 Buna karşı ben sizden bir ecir de istemiyorum, benim ecrim ancak rabbül'âlemîne aiddir 109 Gelin Allahdan korkun bana itaat edin 110 A, dediler: hiç biz sana inanır mıyız ? Senin ardına hep o ezrail düşmüş? 111 Benim ne ılmim olabilir? dedi: onlar ne yapıyorlarmış 112 Sizin şuurunuz olsa onların hısabı ancak rabbıma aiddir 113 Hem ben iyman edenleri koğmaya me'mur değilim 114 Ben ancak açık, bir nezirim 115 And ederiz ki dediler; eğer vazgeçmezsen yâ Nuh! Mutlak ve muhakkak recm edilenlerden olacaksın 116 Yâ reb! dedi: anlaşıldı ki kavmım beni

sh:»3633

tekzib ettiler 117 Artık benimle onların arasını nasıl ayırd edeceksen et de bana ve beraberimdeki mü'minlere necat ver 118 Bunun üzerine biz de onu ve beraberindekileri o dolu gemide necata çıkardık 119 Sonra da arkasından kalanları garkettik 120 Şübhesiz bunda mutlak bir âyet var 121 öyle iken ekserîsi mü'min olmadı ve şübhesiz ki rabbın, o öyle azîz, öyle rahîm 122

106. ﴿اَخُوهُمْ نُوحٌ﴾ kardeşleri Nuh - ya'ni ayni kavmden olan Nuh.

﴿١٢٣﴾ كَذَّبَتْ عَادٌ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٢٤﴾ اِذْ قَالَ لَهُمْ اَخُوهُمْ
هُودٌ اَلَا تَتَّقُونَ ﴿١٢٥﴾ اِنّى لَكُمْ رَسُولٌ اَمِينٌ ﴿١٢٦﴾
فَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاَطِيعُونِ ﴿١٢٧﴾ وَمَآ اَسْئَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ اَجْرٍ اِنْ
اَجْرِىَ اِلَّا عَلٰى رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٢٨﴾ اَتَبْنُونَ بِكُلِّ رِيعٍ اٰيَةً
تَعْبَثُونَ ﴿١٢٩﴾ وَتَتَّخِذُونَ مَصَانِعَ لَعَلَّكُمْ تَخْلُدُونَ ﴿١٣٠﴾
وَاِذَا بَطَشْتُمْ بَطَشْتُمْ جَبَّارِينَ ﴿١٣١﴾ فَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاَطِيعُونِ
﴿١٣٢﴾ وَاتَّقُوا الَّذِى اَمَدَّكُمْ بِمَا تَعْلَمُونَ ﴿١٣٣﴾ اَمَدَّكُمْ
بِاَنْعَامٍ وَبَنِينَ ﴿١٣٤﴾ وَجَنَّاتٍ وَعُيُونٍ ﴿١٣٥﴾ اِنّىٓ اَخَافُ

عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿١٣٦﴾ قَالُوا سَوَآءٌ عَلَيْنَآ اَوَعَظْتَ
اَمْ لَمْ تَكُنْ مِنَ الْوَاعِظِينَ ﴿١٣٧﴾ اِنْ هٰذَآ اِلَّا خُلُقُ الْاَوَّلِينَ
﴿١٣٨﴾ وَمَا نَحْنُ بِمُعَذَّبِينَ﴿﴾

sh:»3634

﴿١٣٩﴾ فَكَذَّبُوهُ فَاَهْلَكْنَاهُمْ اِنَّ فِى ذٰلِكَ لَاٰيَةً وَمَا كَانَ
اَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٤٠﴾ وَاِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ﴿﴾

Meali Şerifi

Âd, gönderilen Resulleri tekzib etti 123 O vakıt ki kardeşleri Hûd onlara demişti: siz Allahdan korkmaz

mısınız? 124 Haberiniz olsun ki ben size gönderilmiş bir Resulüm' emînim 125 Gelin Allahdan korkun ve

bana itaat edin 126 Buna karşı ben sizden bir ecir de istemiyorum. benim ecrim ancak rabbül'âlemîne

aiddir 127 Siz her tepeye bir alâmet bina eder eğlenir misiniz? 128 Bir takım masnuat da ediniyorsunuz ki

sanki muhalled kalacaksınız 129 Hem tuttuğunuz vakıt merhametsiz, cebbarcasına tutuyorsunuz 130 Artık

Allahdan korkun ve bana itaat edin 131 O Allahdan korkun ki size o bildiğiniz şeylere imdad buyordu 132 En'am, oğullar 133 Cennet gibi bağlar, bahçeler, menba'lar ile size imdad buyurmakta 134 Cidden ben size büyük bir günün azâbından korkuyorum 135 Sen, dediler: ha va'zetmişin ha va'zedenlerden olmamışın bizce müsavidir 136 Bu sırf eskilerin âdeti 137 Biz ta'zib olunmayız 138 Diye onu tekzib ettiler de kendilerini helâk ediverdik. Şübhesiz bunda mutlak bir âyet var, öyle iken ekserîsi mü'min olmadı 139 Ve şübhesiz ki rabbın o, öyle azîz öyle rahîm 140

128. ﴿بِكُلِّ رِيعٍ﴾ her yüksek mevkı; tepe ﴿اٰيَةً﴾ alâmet, burada büyük saray ve yüksek köşk gibi ifrat bina ma'nâsına ﴿تَعْبَثُونَ﴾ oynuyorsunuz - abes, hakıki veya hukmî bir faidesi olmıyan oyun ve eğlence gibi boş şeyler, ya'ni ciddi bir maksadi meşru' olmaksızın mücerred binasile

eğlenmek, iftihar etmek için yapıyorsunuz, yahud oyun yerleri yapıyorsunuz 129. ﴿مَصَانِعَ﴾ Mısnaın cem'ı yahud mas'nuun cem'ı ya'ni san'athaneler yâhud mas'nüat, bundan anlaşılıyor ki o zaman

sanayiın bir ifratı varmış, cem'ıyyetin hakıki menafıı, ma'neviyyatı, ahlâkı gözetilmiyerek maddî mas'nuat ile

zulm-ü cebr yapılıyormuş.

﴿١٤١﴾ كَذَّبَتْ ثَمُودُ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٤٢﴾ اِذْ قَالَ لَهُمْ اَخُوهُمْ
صَالِحٌ اَلَا تَتَّقُونَ ﴿١٤٣﴾ اِنّى لَكُمْ رَسُولٌ اَمِينٌ ﴿١٤٤﴾
فَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاَطِيعُونِ ﴿١٤٥﴾ وَمَآ اَسْـَٔلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ اَجْرٍ اِنْ
اَجْرِىَ اِلَّا عَلٰى رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٤٦﴾ اَتُتْرَكُونَ فِى مَا هٰهُنَآ
اٰمِنِينَ ﴿١٤٧﴾ فِى جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ ﴿١٤٨﴾ وَزُرُوعٍ وَنَخْلٍ
طَلْعُهَا هَضِيمٌ ﴿١٤٩﴾ وَتَنْحِتُونَ مِنَ الْجِبَالِ بُيُوتًا فَارِهِينَ
﴿١٥٠﴾ فَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاَطِيعُونِ ﴿١٥١﴾ وَلَا تُطِيعُوٓا اَمْرَ
الْمُسْرِفِينَ ﴿١٥٢﴾ اَلَّذِينَ يُفْسِدُونَ فِى الْاَرْضِ وَلَا يُصْلِحُونَ
﴿١٥٣﴾ قَالُوٓا اِنَّمَآ اَنْتَ مِنَ الْمُسَحَّرِينَ ﴿١٥٤﴾ مَآ اَنْتَ
اِلَّا بَشَرٌ مِثْلُنَا فَاْتِ بِاٰيَةٍ اِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿١٥٥﴾
قَالَ هٰذِهِ نَاقَةٌ لَهَا شِرْبٌ وَلَكُمْ شِرْبُ يَوْمٍ مَعْلُومٍ ﴿١٥٦﴾ وَلَا
تَمَسُّوهَا بِسُوٓءٍ فَيَاْخُذَكُمْ عَذَابُ يَوْمٍ عَظِيمٍ﴿﴾

sh:»3636

﴿١٥٧﴾ فَعَقَرُوهَا فَاَصْبَحُوا نَادِمِينَ ﴿١٥٨﴾ فَاَخَذَهُمُ الْعَذَابُ اِنَّ فِى ذٰلِكَ لَاٰيَةً وَمَا كَانَ اَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٥٩﴾ وَاِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ﴾

Meali Şerifi

Semûd gönderilen Resulleri tekzib etti 141 O vakıt ki kardeşleri Salih onlara demişti: Allahdan korkmaz mısınız? 142 Haberiniz olsun ki ben size gönderilmiş bir Resulüm, eminim 143 Gelin Allahdan korkun ve bana itaat edin 144 Buna karşı ben sizden bir ecir istemiyorum, benim ecrim ancak rabbül'âlemîne aiddir 145 Siz burada emn-ü eman ile bırakılacak mısınız? 146 O Cennetler, pınarlar 147 Lâtıf tal'ı sarkmış hurmalar, ekinler içinde 148 Ki bir de dağlardan keyfli keyfli evler yontuyorsunuz 149 Gelin Allahdan korkun da bana itaat eyleyin 150 İtaat etmeyin o kimselere ki 151 yer yüzünü gesada verirler de islâh etmezler 152 Sen dediler: çok büyülenmişlerdensin 153 Sen bizim gibi bir beşerden başka nesin? Haydi bir âyet getir eğer sadıklardan isen 154 Ha, dedi: işte bir naka ona bir şirb hakkı' size de ma'lûm bir günün

şirb hakkı 155 Sakın ona bir kötülükle ilişmeyin ki o yüzden sizi büyük bir günün azâbı yakalar 156 Derken onu vurdular, fakat nâdim oldular 157 Çünkü kendilerini azâb yakalayıverdi şüphesiz bunda mutlak bir âyet var öyle iken ekserîsi mü'min olmadı 158 Ve şüphesiz rabbın o, öyle azîz öyle rahîm 159

154. ﴿فَاْتِ بِاٰيَةٍ﴾ haydi bir âyet getir - ya'ni Peygamber olduğunu alâmet olacak bir mu'cize

155. ﴿شِرْبٌ﴾ hakkı şirb

Fıkıhta içmek, hayvan ve tarla sulamak ve kullanmak için su almak hakkı, yalnız içmek için olan hakkı şefe «dudak hakkı» denilir. Bir harktan böyle nevbetle intifa' etmeğe « مهايئه » ta'bir olunur. Salih aleyhisselâm Naka ile kavmı arasında suyu nevbete koymuştu.

﴿١٦٠﴾ كَذَّبَتْ قَوْمُ لُوطِ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٦١﴾ اِذْ قَالَ لَهُمْ
اَخُوهُمْ لُوطٌ اَلَا تَتَّقُونَ ﴿١٦٢﴾ اِنِّى لَكُمْ رَسُولٌ اَمِينٌ
﴿١٦٣﴾ فَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاَطِيعُونِ ﴿١٦٤﴾ وَمَآ اَسْـَٔلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ

اَجْرٍۚ اِنْ اَجْرِىَ اِلَّا عَلٰى رَبِّ الْعَالَمِينَۖ ﴿١٦٥﴾ اَتَاْتُونَ
الذُّكْرَانَ مِنَ الْعَالَمِينَۙ ﴿١٦٦﴾ وَتَذَرُونَ مَا خَلَقَ لَكُمْ رَبُّكُمْ
مِنْ اَزْوَاجِكُمْۜ بَلْ اَنْتُمْ قَوْمٌ عَادُونَ ﴿١٦٧﴾ قَالُوا لَئِنْ لَمْ تَنْتَهِ
يَالُوطُ لَتَكُونَنَّ مِنَ الْمُخْرَجِينَ ﴿١٦٨﴾ قَالَ اِنِّى لِعَمَلِكُمْ مِنَ
الْقَالِينَۖ ﴿١٦٩﴾ رَبِّ نَجِّنِى وَاَهْلِى مِمَّا يَعْمَلُونَ ﴿١٧٠﴾
فَنَجَّيْنَاهُ وَاَهْلَهُۤ اَجْمَعِينَۙ ﴿١٧١﴾ اِلَّا عَجُوزًا فِى الْغَابِرِينَۚ
﴿١٧٢﴾ ثُمَّ دَمَّرْنَا الْاٰخَرِينَۚ ﴿١٧٣﴾ وَاَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ مَطَرًاۚ
فَسَآءَ مَطَرُ الْمُنْذَرِينَ ﴿١٧٤﴾ اِنَّ فِى ذٰلِكَ لَاٰيَةًۖ وَمَا كَانَ
اَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ﴾﴿

sh:»3638

﴿١٧٥﴾ وَاِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ﴾﴿

Meali Şerifi

Lût kavmı gönderilen Resulleri tekzib etti 160 O vakıt ki kadeşleri Lût onlara demişti: siz Allahdan korkmaz mısınız? 161 Haberiniz olsun ben size gönderilmiş bir Resulüm, eminim 162 Gelin Allahdan korkun da bana itaat edin 163 Buna karşı ben sizden bir ecir de istemiyorum, benim ecrim ancak rabbül'âlemîne aiddir 164 Âlemîn içinden erkeklere mi gidiyorsunuz? 165 Bırakıyorsunuz da sizin için yarattığı çiftleri? Doğrusu siz insanlıktan çıkmış bir kavimsiniz 166 And ederiz ki dediler vazgeçmezsen ya Lût, mutlak ve muhakkak çıkarılanlardan olacaksın 167 Ben, dedi: doğrusu sizin amelinize buğz edenlerdenim 169 Biz de onu ve ehlini temamen halâs ettik 170 ancak bir acüze kaldı 171 Sonra geridekileri hep tedmir eyledik 172 Ve üzerlerine öyle bir yağmur yağdırdık ki ne fena idi o münzerin yağmuru 173 Şübhesiz bunda mutlak bir âyet var, öyle iken ekserîsi mü'min olmadı 174 Ve şübhesiz ki rabbın o, öyle azîz öyle rahîm 175

173. ﴿مَطَرُ الْمُنْذَرِينَ﴾ münzerin yağmuru - inzar edilip de dinlemiyenlerin başına yağdırılan taş yağmuru.

﴿١٧٦﴾ كَذَّبَ اَصْحَابُ لْـَٔيْكَةِ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٧٧﴾ اِذْ قَالَ لَهُمْ شُعَيْبٌ اَلَاتَتَّقُونَ ﴿١٧٨﴾ اِنِّى لَكُمْ رَسُولٌ اَمِينٌ ﴿١٧٩﴾ فَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاَطِيعُونِ﴾﴿

﴿١٨٠﴾ وَمَآ اَسْـَٔلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ اَجْرٍ ۚ اِنْ اَجْرِىَ اِلَّا عَلٰى رَبِّ
الْعَالَمِينَ ۘ ﴿١٨١﴾ اَوْفُوا الْكَيْلَ وَلَا تَكُونُوا مِنَ الْمُخْسِرِينَ ۚ
﴿١٨٢﴾ وَزِنُوا بِالْقِسْطَاسِ الْمُسْتَقِيمِ ۚ ﴿١٨٣﴾ وَلَا تَبْخَسُوا
النَّاسَ اَشْيَآءَهُمْ وَلَا تَعْثَوْا فِى الْاَرْضِ مُفْسِدِينَ ۚ ﴿١٨٤﴾
وَاتَّقُوا الَّذِى خَلَقَكُمْ وَالْجِبِلَّةَ الْاَوَّلِينَ ۘ ﴿١٨٥﴾ قَالُٓوا اِنَّمَآ
اَنْتَ مِنَ الْمُسَحَّرِينَ ۙ ﴿١٨٦﴾ وَمَآ اَنْتَ اِلَّا بَشَرٌ مِثْلُنَا وَاِنْ
نَظُنُّكَ لَمِنَ الْكَاذِبِينَ ۚ ﴿١٨٧﴾ فَاَسْقِطْ عَلَيْنَا كِسَفًا مِنَ
السَّمَآءِ اِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ۘ ﴿١٨٨﴾ قَالَ رَبِّىٓ اَعْلَمُ بِمَا
تَعْمَلُونَ ﴿١٨٩﴾ فَكَذَّبُوهُ فَاَخَذَهُمْ عَذَابُ يَوْمِ الظُّلَّةِ ۚ اِنَّهُ كَانَ
عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿١٩٠﴾ اِنَّ فِى ذٰلِكَ لَاٰيَةً ۖ وَمَا كَانَ اَكْثَرُهُمْ
مُؤْمِنِينَ ﴿١٩١﴾ وَاِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿﴾

Eshabı Eyke gönderilen Resulleri tekzib etti 176 O Vakit ki Şuayb onlara demişti: siz Allahdan korkmaz mısınız? 177 Haberiniz olsun ben size gönderilmiş bir Resulüm, emînim 178 Gelin Allahdan korkun ve bana itaat edin 179 Buna karşı sizden

bir ecir istemiyorum, benim ecrim ancak rabbül'âlemîne aiddir 180 Ölçeği tam ölçün de hak yiyenlerden olmayın 181 Ve doğru terazi ile tartın 182 Halkın eşyalarını değerinden düşürmeyin ve yer yüzünü ihtilâlcılıkla fesada vermeyin 183 O sizi ve sizden evvelki cibileti yaratan hâlıktan korkun 184 Sen, dediler: muhakkak sihirlilerdensin 185 Sen bizim gibi bir beşerden başka nesin, doğrusu biz seni her halde yalancılardan sanıyoruz 186 Üzerimize Semâdan bir kıt'ayı düşürüver haydi sâdıklardan isen 187 Rabbım a'lemdir, dedi: yaptıklarınıza 188 Hasılı onu tekzib ettiler, kendilerini de o zulle gününün azâbı alıverdi ki o cidden büyük bir günün azâbı idi 189 Şüphesiz bunda mutlak bir âyet var, öyle iken ekserîsi mü'min olmadı 190 Ve şüphesiz ki rabbın o, öyle azîz öyle rahîm 191

176. ﴿اَصْحَابُ لْـئَيْكَةِ﴾ ESHABI Eyke, Eykeliler -Leyke kıraetlerine göre - Leykeliler. Eyke yumuşak ağaç bitiren bataklık demek olup Medyene doğru sahili bahrde bir mevkıın ismidir. Burada sakin olan bir taife vardı, Şuayb aleyhisselâm, bunlara da meb'us olmuş idi. Lâkin onlardan değil, ecnebi idi. Onun için «ehuhüm» denilmiyerek sadece Şuayb buyurulmuştur. Leyke « الايكه » nin nakl ile okunuşu olabilirse de merkezleri olan kasabanın ismi de deniliyor. Ya'ni Leyke eshabı Hıcrın merkez şehirleri imiş Şu halde Eshabüleyke, Eshabülhıcir demek olur. Bunların ticaret ile meşgul oldukları ve zalim ve hilekâr bulundukları anlaşılıyor.

182. ﴿الْقِسْطَاسِ﴾ KISTAS - Mizan: terazi kantar, çeki gibi vezin mıkyası demektir ki aslı Rumcadır denilmiş. 189. ﴿يَوْمِ الظُّلَّةِ﴾ zulle günü - rivayet olunduğuna göre Allah tealâ bunlara yedi gün ve gece şiddetli bir hararet musallat kılmış, nefesleri tıkanıyormuş, evlerinin içlerine sokulmuşlar duramamışlar, sahraya fırlamışlar, bir bulut Güneşe

gölge olmuş, bir serinlik bir lezzet duyar gibi olmuşlar, biribirilerine bağrışarak altına toplanmışlar, o zulle, o gölgelik min tarafillâh bir ateş halinde üzerlerine inmiş, hepsini yemiş bitirivermiştir. Bu suretle özürlerine

istedikleri gibi Semâdan bir kıt'a düşürülmüş demektir. Bu kıssa burada muhtasaran zikrolunan yedi kıssanın sonuncusudur. Peygamberleri teksib edenlere azâbın nüzulü bir âdeti cariye olduğu bu yedi kıssa ile anlatılarak münkirlere tehdid ve Peygambere tesliye yapıldıktan sonra buyuruluyor ki:

﴿١٩٢﴾ وَاِنَّهُ لَتَنْزِيلُ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٩٣﴾ نَزَلَ بِهِ الرُّوحُ الْاَمِينُ ﴿١٩٤﴾ عَلٰى قَلْبِكَ لِتَكُونَ مِنَ الْمُنْذِرِينَ ﴿١٩٥﴾ بِلِسَانٍ عَرَبِيٍّ مُبِينٍ ﴿١٩٦﴾ وَاِنَّهُ لَفِى زُبُرِ الْاَوَّلِينَ ﴿١٩٧﴾ اَوَ لَمْ يَكُنْ لَهُمْ اٰيَةً اَنْ يَعْلَمَهُ عُلَمٰٓؤُا بَنِىٓ اِسْرَآئِيلَ ﴿١٩٨﴾ وَلَوْ نَزَّلْنَاهُ عَلٰى بَعْضِ الْاَعْجَمِينَ ﴿١٩٩﴾ فَقَرَاَهُ عَلَيْهِمْ مَا كَانُوا بِهِ مُؤْمِنِينَ ﴿٢٠٠﴾ كَذٰلِكَ سَلَكْنَاهُ فِى قُلُوبِ الْمُجْرِمِينَ ﴿٢٠١﴾ لَايُؤْمِنُونَ بِهِ حَتّٰى يَرَوُا الْعَذَابَ الْاَلِيمَ ﴿٢٠٢﴾ فَيَاْتِيَهُمْ بَغْتَةً وَهُمْ لَايَشْعُرُونَ ﴿٢٠٣﴾ فَيَقُولُوا هَلْ نَحْنُ مُنْظَرُونَ ﴿٢٠٤﴾ اَفَبِعَذَابِنَا يَسْتَعْجِلُونَ ﴿٢٠٥﴾ اَفَرَاَيْتَ اِنْ مَتَّعْنَاهُمْ سِنِينَ ﴿٢٠٦﴾ ثُمَّ جَآءَهُمْ مَا كَانُوا يُوعَدُونَ ﴿٢٠٧﴾ مَآ اَغْنٰى عَنْهُمْ مَا كَانُوا يُمَتَّعُونَ ﴿

﴿٢٠٨﴾ وَمَآ اَهْلَكْنَا مِنْ قَرْيَةٍ اِلَّا لَهَا مُنْذِرُونَ ۛ ﴿٢٠٩﴾ ذِكْرٰى
وَمَا كُنَّا ظَالِمِينَ ﴿٢١٠﴾ وَمَا تَنَزَّلَتْ بِهِ الشَّيَاطِينُ ﴿٢١١﴾
وَمَا يَنْبَغِى لَهُمْ وَمَا يَسْتَطِيعُونَ ۖ ﴿٢١٢﴾ اِنَّهُمْ عَنِ السَّمْعِ
لَمَعْزُولُونَ ۖ ﴿٢١٣﴾ فَلَا تَدْعُ مَعَ اللّٰهِ اِلٰهًا اٰخَرَ فَتَكُونَ مِنَ
الْمُعَذَّبِينَ ۚ ﴿٢١٤﴾ وَاَنْذِرْ عَشِيرَتَكَ الْاَقْرَبِينَ ۙ ﴿٢١٥﴾
وَاخْفِضْ جَنَاحَكَ لِمَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ۚ ﴿٢١٦﴾ فَاِنْ
عَصَوْكَ فَقُلْ اِنّى بَرِىٓءٌ مِمَّا تَعْمَلُونَ ۚ ﴿٢١٧﴾ وَتَوَكَّلْ عَلَى
الْعَزِيزِ الرَّحِيمِ ۙ ﴿٢١٨﴾ اَلَّذِى يَرٰيكَ حِينَ تَقُومُ ۙ ﴿٢١٩﴾
وَتَقَلُّبَكَ فِى السَّاجِدِينَ ﴿٢٢٠﴾ اِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ
﴿٢٢١﴾ هَلْ اُنَبِّئُكُمْ عَلٰى مَنْ تَنَزَّلُ الشَّيَاطِينُ ۝ ﴿٢٢٢﴾ تَنَزَّلُ
عَلٰى كُلِّ اَفَّاكٍ اَثِيمٍ ۙ ﴿٢٢٣﴾ يُلْقُونَ السَّمْعَ وَاَكْثَرُهُمْ كَاذِبُونَ ۖ
﴿٢٢٤﴾ وَالشُّعَرَآءُ يَتَّبِعُهُمُ الْغَاوُنَ ۖ ﴿٢٢٥﴾ اَلَمْ تَرَ اَنَّهُمْ فِى
كُلِّ وَادٍ يَهِيمُونَ ۙ ﴿٢٢٦﴾ وَاَنَّهُمْ يَقُولُونَ مَالَا يَفْعَلُونَ ۙ﴿﴾

sh:»3643

﴿٢٢٧﴾ اِلَّا الَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصّٰالِحَاتِ وَذَكَرُوا اللّٰهَ كَثِيرًا وَانْتَصَرُوا مِنْ بَعْدِ مَا ظُلِمُوا ؕ وَسَيَعْلَمُ الَّذِينَ ظَلَمُوٓا اَىَّ مُنْقَلَبٍ يَنْقَلِبُونَ﴿﴾

Meali Şerifi

Ve hakıkat bu (kur'an) rabbül'âlemînin şübhesiz bir tenkizilidir 192 Onu Ruhı emîn indirdi 193 Senin kalbin üzerine ki o münzirlerden olasın 194 Açık parlak bir Arabi lisan ile 195 Hem o şübhesiz evvelkilerin kitablarında da var 196 Onu Beni İsrail ulemasının bilmesi de onlara bir âyet (bir delil) değil mi 197 Eğer onu Arabca bilmiyenlerin birine indirseydik de 198 o kendilerine kıraet etse idi yine iyman etmiyeceklerdi 199 Biz onu mücrimlerin kalblerine öyle sokmuşuzdur. 200 İyman etmezler ana tâ o elim azâbı görecekleri deme kadar 201 Ki geliversin de kendilerine ansızın, hiç farkında değillerken 202 Desinler ki acaba bize bir müsaade edilir mi? 203 Ya şimdi azâbımızı iviyorlar mı? 204 Gördün a artık onlara senelerce zevk ettirsek 205 Sonra kendilerine edilen vaid gelip çatarsa 206 O yaşatıldıkları zevkın kendilerine hiç faidesi

olmıyacaktır 207 Maamafih biz hangi memleketi helâk ettikse her halde onu inzar edenler olmuştur 208 İhtar edilmiştir, ve biz zulmetmiş değilizdir 209 Ve bunu Şeytanlar indirmedi 210 Bu onlara hem yaraşmaz hem güçleri yetmez? 211 Onlar işitmekten sureti kat'ıyyede azledilmişlerdir 212 Binaenaleyh sakın Allah ile beraber diğer bir ilâha çağırma ki o ta'zib edileceklerden olmıyasın 213 Hem en yakın hısımlarını inzar et 214 Ve sana ittiba' eden mü'minlere kanadını indir 215 Bunun üzerine sana ısyan ederlerse ben sizin amellerinizden beriim de 216 Ve o, azîz rahime mütevekkil ol 217 O ki görüyor kıyam ettiğin vakıt seni 218 Ve secdekârlar içinde dolaşmanı 219 Çünkü o öyle semi öyle alîmdir 220 Haber vereyim mi size Şeytanlar kimin üzerine inerler? 221

sh:»3644

Vebal yüklenici her bir sahtekâr üzerine inerler 222 Onlar kulak verirler ve ekseri yalan söylerler 223 Şairler, bunların arkasına da çapkınlar, sapkınlar düşer 224 Görmez misin bunlar her vâdide hayran olurlar 225 Ancak iyman edip iyi ameller işliyenler ve Allahı çok zikredenler ve kendilerine zulmedildikten sonra öclerini alanlar müstesna, yarın bilecek o zulmedenler hangi ınkılâba münkalib olacaklar 227

192. ﴿وَاِنَّهٗ﴾ Ve hakıkaten o - zikrolunan âyetleri nâtık bulunan Kur'an ﴿لَتَنْزِيلُ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ şübhesiz rabbül'âlemînin bir tenzilidir. - Esasen onun kelâmı, onun sıfatı olup hurufı Arabiyye ile bu elfazı geydirip indirten odur. Onun tarafından indirilmedir.

Rabbül'âlemîn ismine izafeti bu tenzil, Hak tealânın bütün âlemîne şâmil bir terbiyesi ve re'feti ahkâmından bulunduğunu anlatmak « وَمَآ اَرْسَلْنَاكَ اِلَّا رَحْمَةً لِلْعَالَمِينَ » mazmununu andırmak içindir. 193. ﴿نَزَلَ بِهِ الرُّوحُ الْاَمِينُ﴾ rabbül'âlemînden onu o Ruhı emîn indirdi (yâhud onunla o Ruhı emîn indi) -

RUHİ EMÎN, O EMÎN RUH, ya'ni Allah tealânın emanetini hâiz olan kemali emniyyetle vahyini Enbiyasına iysal eyliyen ruh. Cibrili Emin aleyhisselâmdır. 194. ﴿عَلٰى قَلْبِكَ﴾ senin kalbin üzerine - ya'ni sâde üzerine indirmedi, kalbine, vicdan ve şuurun menatı olan mevcudiyyetinin künhüne işletti, temamen hafızana verdi ve bütün bundaki ahlâkı ve ma'rifeti sana meleke kıldı.

Necmüddini kübrâ tefsirinde der ki: eğer Tevrat da Hazreti Musâya elvah ile indirilmeyip de böyle kalbine indirilmiş olsa idi gadab zamanında onları elinden bırakıvermezdi ve ılmi ledünn ögrenmek için Hızrı aramağa

sh:»3645

gitmezdi اهـ. Râbbül'âlemîn bunu böyle bütün kalbini kavramak üzere Ruhı emîn ile indirdi ki temamen emniyyet hasıl edip ﴿لِتَكُونَ مِنَ الْمُنْذِرِينَ﴾ o münzirlerden olasın ya'ni inzar ile risaletleri meşhur olan balâdaki Peygamberler gibi Resuli emîn olup inzar edesin 195.

﴿بِلِسَانٍ عَرَبِيٍّ مُبِينٍ﴾ mübîn, ya'ni anlattınığı açık ve güzel bir ifade ile anlatır bir Arabi lisan ile - arabca haddi zatında her ma'nâyı iyi anlatabilen bir lisan olmakla beraber Kur'an onu en yüksek bir nekahat ve vuzuh ile parlatmıştır.

Binaenaleyh yukarıdaki kıssalarla edilen inzarların ma'nâsını anlamamakta Arabların hiçbir uzrü yoktur.

196. ﴿وَاِنَّهُ لَفِى زُبُرِ الْاَوَّلِينَ﴾ Bununla beraber o şübhesiz evvelkilerin kitablarında da vardır - ya'ni evvelki kitablarda da bu Kur'anın zikri geçmiştir. Böyle oluduğunu inkâr ediliyorsa 197.

﴿اَوَ لَمْ يَكُنْ لَهُمْ اٰيَةً اَنْ يَعْلَمَهُ عُلَمٰٓؤُا بَنِىٓ اِسْرَآئِيلَ﴾ Beni İsraîl ulemasının onu bilmesi bile onu inkâr edenlere bir delîl değil midir? - Beni İsraîl ulemasından bir kısmı Tevrat ve İncilde aleyhıssalâtü vesselâmın sıfat ve na'ti zikrolunduğunu söylüyorlardı. Kureyş de gidip

onlardan bu haberi öğreniyorlardı 198. ﴿وَلَوْ نَزَّلْنَاهُ عَلٰى بَعْضِ الْاَعْجَمِينَ﴾ eğer biz onu Arabca bilmeyenlerin birine indirseydik - böyle bir mu'cize yapsa idik - de 199. ﴿فَقَرَاَهُ عَلَيْهِمْ﴾ onlara onu o, okusa idi - ki bu surette okunan Kur'an haddi zatında bir mu'cize olduğu gibi okuyuşda başkaca bir mu'cize olurdu ﴿مَا كَانُوا بِهٖ مُؤْمِنِينَ﴾ yine ona inanmazlardı - acemî değil, pek a'lâ Arabca biliyormuş derlerdi.

sh:»3646

İşte bu Kur'anın Allahdan inme bir mu'cize olduğuna inanmıyanlar böyle inadcı kâfirlerdir. 200. ﴿كَذٰلِكَ سَلَكْنَاهُ فِى قُلُوبِ الْمُجْرِمِينَ﴾ Biz onu mücrimlerin kalblerine böyle sokmuşuzdur. - Ma'nâsını anlarlar, fesahat-ü belâgatinin güzelliğini tanırlar, gerek nazmı ve gerek ma'nâsindaki gayb haberleri i'tibariyle i'cazını ve tanzıyr edilemediğini bilirler ve evvelki kitablarda zikri bulunduğunu da duyarlar, fakat 201. ﴿لَايُؤْمِنُونَ بِهٖ﴾ ona iyman etmezler- mücrim oldukları için inanmak işlerine gelmez, o inzarlar hoşlarına gitmez ﴿حَتّٰى يَرَوُا الْعَذَابَ الْاَلِيمَ﴾ ta ki o elîm azâbı görsünler - ya'ni azâbı görecekleri lâhzaya kadar inanmazlar, görmek için inanmazlar 204. ﴿اَفَبِعَذَابِنَا يَسْتَعْجِلُونَ﴾ şimdi

azâbımızı isti'cal mi ediyorlar? - Ya'ni azâb gelince « هَلْ نَحْنُ مُنْظَرُونَ » diyeceklerken şimdi « ﴿فَاْتِنَا بِمَا تَعِدُنَآ﴾ ۰ ﴿اَمْطِرْ عَلَيْنَا حِجَارَةً مِنَ السَّمَآءِ﴾ » diye iviyorlar mı ? 205. ﴿اَفَرَاَيْتَ الخ۰۰۰﴾

210. ﴿وَمَا تَنَزَّلَتْ بِهِ الشَّيَاطِينُ﴾ Bunu Şeytanlar alıp indirmedi - bir takım kâfirler nübüvveti, bir kehanet gibi farz ederek Kur'anı kâhinlere edilen Cinn ve Şeytan telkinatı kabilinden göstermek istemişlerdi. Bununla onlar reddediliyor. Ya'ni bunda hiç şeytanet eseri yoktur.

Rabbül'âlemînden onu o emîn Ruh indirdi, Şeytanlar değil 211. ﴿وَمَا يَنْبَغِى لَهُمْ﴾ o hem onlara yaraşmaz - Şeytana yakışır bir şey değildir, şeytane zıddır ﴿وَمَا يَسْتَطِيعُونَ﴾ hem de güçleri yetmez - isteseler de yapamazlar 212. ﴿اِنَّهُمْ عَنِ السَّمْعِ لَمَعْزُولُونَ﴾ çünkü onlar işitmekten sureti kat'ıyyede ma'zuldürler - melei a'lâyı dinlemekten memnu'durlar. « لَايَسَّمَّعُونَ اِلَى الْمَلَاِ الْاَعْلٰى وَيُقْذَفُونَ مِنْ كُلِّ جَانِبٍ ۰ دُحُورًا » (vessaffat, kul uhiye bak)

213. ﴿فَلَا تَدْعُ مَعَ اللّٰهِ اِلٰهًا اٰخَرَ فَتَكُونَ مِنَ الْمُعَذَّبِينَ﴾

Binaenaleyh sakın Allah ile beraber diğer bir ilâha çağırma ki azâb edileceklerden olmıyasın - ya'ni mâdam ki hakikat böyledir, sen o inzar eden Peygamberlerden olasın diye bu Kur'an sana Allah tarafından Ruhı emîn ile indirilmiş ve Şeytanlar işitmekten men'olunmuştur. O halde sen de Allahdan başkasına ne duâ et ne da'vet. Peygambere bu hıtabın böyle şirkten nehiy suretinde iyrad buyurulması tevhide da'vette ıhlâsı artırmak için bir tehyic ve diğer mükellefini tahzirde üsve olmak için bir inceliktir. 214. ﴿وَاَنْذِرْ عَشِيرَتَكَ الْاَقْرَبِينَ﴾ Hem en yakın hısımlarını inzar et - ya'ni evvelâ içlerinde yaşadığın kendi hısımlarının en yakınlarından inzara başla.

Rivayet olunduğu üzere bu âyet nâzil olduğu zaman aleyhıssalatü vesselâm Safaya çıktı, oymak oymak bütün akribasını çağırdı, hep yanına toplandılar «ben size: şu dağın arkasında düşman süvarisi va desem bana inanırmısınız ? » buyurdu, evet dediler, «o halde ben size habci geldim, ileride şiddetli bir azâb var» buyurdu. 215. ﴿وَاخْفِضْ جَنَاحَكَ﴾ - Kanad indirmek, tevazu' ile merhamet ve şefekat ma'nâsına istiaredir. ﴿لِمَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ - Mü'minlerden sana ittiba

edenlere ki gerek akribandan olsun gerek olmasın 216. ﴿فَاِنْ عَصَوْكَ﴾ yok sana ası olurlar, ya'ni biat etmezlerse ﴿فَقُلْ اِنّى بَرٰٓىءٌ مِمَّا تَعْمَلُونَ﴾ ben sizin amellerinizinden biriim mes'uliyyetini kabul etmem. de 217. ﴿وَتَوَكَّلْ عَلَى الْعَزِيزِ الرَّحِيمِ﴾ ve o azîzi rahîme, ya'ni düşmanlarını kahre ve dostlarına

yardıma kadir olan Allah zülcelâle mütevekkil ol, o onların şerrinden seni muhafaza eder. 218. ﴿اَلَّذى يَرٰيكَ حينَ تَقُومُ﴾ o rahim ki görür sen kıyam ederken - ya'ni namaza bahusus teheccüde veya emir bil'ma'rufa ve ı'lâi kelimetullaha kalkarken - seni 219. ﴿وَتَقَلُّبَكَ فِى السَّاجِدِينَ﴾ ve secde edenler içinde tekallübünü - namaz kılanlara imam olarak harekâtını veya mü'minleri teftiş için içlerinde dolaştığını, yâhud ı'lâi kelimetullahda mü'minler arasında besaıynı, yâhud da vazifei risaleti iyfa için Enbiya miyanındaki hıdematını Bir de «dünyaya gelinceye kadar mü'minden mü'mine atalarının sulbündeki intikalâtını» diye bir ma'nâ verilmiş ise de bu intikal mazıyde olup âyetin siyakı ise hal ve istikbalde zâhir olduğundan bu ma'nânın burada istibatı baid görünür 220. ﴿اِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ﴾ her halde o , öyle semi' öyle alîmdir. - Bütün

söylediklerinizi işitir, niyyetlerinizi bilir, ona göre ecrini verir. Binaenaleyh her vechile tevekkül-ü ı'timada, duâ ve ıbadeta lâyıktır. 221. ﴿هَلْ اُنَبِّئُكُمْ عَلٰى مَنْ تَنَزَّلُ الشَّيَاطِينُ﴾ Şeytanlar kimin üzerine iner size haber vereyim mi? -Yukarıda Kur'anın Şeytan ilkaatı olamıyacağı anlatılmıştı, şimdi de Şeytanların kimler üzerine inecekleri anlatılarak Hazreti Peygamberin şahsıyyeti Muhammediyyelerine Şeytanların yanaşamıyacağı antalıyor. Bakınız Şeytanlar kimin - üzerine inerler. 222. ﴿تَنَزَّلُ عَلٰى كُلِّ اَفَّاكٍ اَثِيمٍ﴾ her bir effâki esim üzerine inerler - nerede bir effâk: çok yalancı: yalan uydurucu: iftiracı sahtekâr. Esim günahtan korkmaz, vebal yüklenici şirrir kimse varsa onlara inerler. Şeytan inmek için evvelâ böyle günahtan vebalden çekinmez, sahteci şirrir, nüfusi habise arar. Bu

suretle gayei ittisal aralarındaki münasebet ve alâkaya göre olur. Bu ise ahlâkı Muhammedinin temamen hılâfınadır. Saniyen 223. ﴿يُلْقُونَ السَّمْعَ﴾ ki onlara kulak verirler - ya'ni vebalden korkmaz sahtekârlar o Şeytanların ilkaatına kulak verir, dinlimek için hazırlanırlar ﴿وَاَكْثَرُهُمْ كَاذِبُونَ﴾ ekserîsi yalancıdırlar - ya'ni söylediklerinin ekserîsini yalan söylerler,

şeytanlar onlara bir vehm-ü zann ilka eyler, onlar da kendi tehayyülâtlarına göre uydurur uydurur söylerler, onun için kâhin sözlerinin ba'zısı rast gelse bile ekserîsi yalan çıkar. Muhammed aleyhisselâmın ahvali ve akvali ise böyle değildir. O bir çok mugayyebattan haber vermiş ve hepsi doğru çıkmıştır. Hiç yalanı işitilmemiş ve görülmemiştir. Bütün şiarı sıdıktır.

Kur'anın ı'cazı hem ma'nâ ve hem lâfız cihetiyle olduğundan dolayı münkirler ma'nâdaki ledünniyyatı Şeytan ve kehanete isnad etmek istedikleri gibi nazımdaki güzelliği de şiir kabilinden göstermek istedikleri için her ikisini de reddetmek üzere buyuruluyor ki:

224. ﴿وَالشُّعَرَآءُ﴾ Şâirler ise ﴿يَتَّبِعُهُمُ الْغَاوُۥنَ﴾ onları çapkınlar ve sapkınlar ta'kıb ederler - hakk-u hakıkat peşinde değil, mücerred hevâ ve hevesleri peşinde giden, hep zevk ve eğlence arayan şaşkınlar ve azgınlar onların ardına düşerler 225

﴿اَلَمْ تَرَ اَنَّهُمْ فِى كُلِّ وَادٍ يَهِيمُونَ﴾ görmez misin onlar her vâdide heyeman ile hayran-ü sergerdan dolaşırlar- şiirde esas huküm değil, sade nefsin hissiyyatını, zevkını veya istikrahını gıcıklayacak duygulardır. Onun için şâirler eğri doğru, iyi ve kötü her mevzua dalar her vâdide otlar ve ifadede ne kadar hayret ve garama dalarsa o kadar müessir olacağından her telden çalmak için iyi ve

sh:»3650

kötü her vâdide mestâne dolaşırlar 226. ﴿وَاَنَّهُمْ يَقُولُونَ مَالَا يَفْعَلُونَ﴾ hem de onlar yapmıyacakları şeyleri söylerler - kavilleri fillerini tutmaz, ve işte bu iki hasletlerinden dolayı da arkalarına çapkınlar ve sapkınlar düşerler. Bu suretle bunlar da Muhammed ve Muhammedilere benzemezler, Şeytânidirler. 227. ﴿اِلَّا الَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ Ancak iyman edip salih ameller işliyenler - kavilleri fiillerine uygun olarak salâh istiyenler ﴿وَذَكَرُوا اللّٰهَ كَثِيرًا﴾ ve Allahı çok zikredenler - şiirlerinin ekserîsi tevhid ve tahmid-ü temcid ile Allahı zikir ve masnuatından kudretini tezekkür ve ı'lân ile taatine dair olanlar ﴿وَانْتَصَرُوا مِنْ بَعْدِ مَا ظُلِمُوا﴾ ve kendilerine zulmedildikten sonra öclerini alanlar müstesnâ-şayed heciv söylerlerse kendilerine, ya'ni mü'minlere edilen zulmün öcünü almak, söylenen hecvi reddeylemek için söylerler. İşte böyle mü'min, salih, zâkir ve mü'minlere edilen zulüm ve haksızlığın öcünü alan hak müfaıı Abdullah ibni Revaha ve Hassan ibni Sâbit ve Kâ'b ibni Malik ve Kâ'b ibni Zeheyr gibi büliman şairleri o mezmun ahvalden müstesnadırlar, bunlar sâdıktırlar bunlara tabi' olanlar

gavün değildirler. ﴿وَسَيَعْلَمُ الَّذِينَ ظَلَمُوٓا اَىَّ مُنْقَلَبٍ يَنْقَلِبُونَ﴾ o zulm

edenler ise yarın bilecekler hangi bir inkılâba yuvarlanıyorlar - yâhud hangi inkılâb meydanında

yuvarlanacaklar . Bu cümlenin zalimlere ne kadar şiddetli bir tehdid ifade ettiği aşikârdır. Ya'ni bu gün

müslimanlara zulm eden o zalimler bu günkü yaptıklarını öldükleri zaman anlıyacaklar. Ayni zamanda bu

cümle, dini islâmın Âlemde zalimlere karşı yapacağı hak ve adalet inkilâbının ehemmiyyetini ıhtar

etmektedir ki istikbale teallük eden bu

sh:»3651

haberi gaybın ehemmiyyeti derkârdır. Onun için mazıyden bunu iyzah edecek bir misal, gelen süredeki

harıkalarla iyzah olunarak istikbâl tebşiyr olunacaktır.